

י"ג חשוון	כניסת	יציאת
ה'תשפ"ז	שבת	שבת
ירושלים	17:23	18:34
ת"א	17:38	18:36
חיפה	17:28	18:34
באר שבע	17:41	18:36

אילו של יצחק

פרשת "לך-לך"

מקובל לחשוב שהכרה בבורא עולם היא עניין של אמונה ולא של שכל והיגיון. אולם, תורתנו הקדושה מצוה אותנו: **"וַיְדַעְתָּ הַיּוֹם, וַהֲשַׁבְתָּ אֶל-לְבָבְךָ, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, בְּשִׁמְיָם מִפְּעַל יָדוֹ הוֹכַח לֵאלֹהִים רֹגֵשׁ וְחִיבוֹר (דברים י, ד, לט).**

שני מושגים אלה: **"ידיעה"**, ו**"השבה אל הלב"**, נקראים בלשונו **"אמת"** ו**"אמונה"**. **אמת** - היא מציאות עובדתית שהתבררה לאדם בחוש או בשכל טהור, כלומר: ידיעה, הבנה והפנמה שהיגיעה על ידי הוכחה ללא רגש וחיבור נפשי, גם אם הוא שונה ומתנגד לעובדה זו - היא קיימת. לעומתה **האמונה** היא תחושה נפשית של ודאות (בניגוד לידיעה שכלית), לכן מתארת התורה את האמונה כשוכנת **"בלב"** - **"וַהֲשַׁבְתָּ אֶל-לְבָבְךָ"**.

התפיסה הרווחת היא כי **"אמת"** ו**"אמונה"** הם שני מושגים שאינם קשורים זה לזה, ואף סותרים זה את זה, אולם די אם נתבונן בפשט הפסוק, נוכל להבין את הטעות שבהנחה רווחת זו. תורתנו הקדושה מצווה אותנו: **"וַיְדַעְתָּ הַיּוֹם, וַהֲשַׁבְתָּ אֶל-לְבָבְךָ"** - לציווי זה יש **סדר**:

תחילה תדע, ואז תשיב אל הלב. כלומר: את הבירור השכלי, הידיעה והפנמת האמת כי יש בורא לעולם ויפי ה' הוא האלקים, בְּשִׁמְיָם מִפְּעַל יָדוֹ-הָאֶרֶץ מִתַּחַת: אֵין, עוד. - תעשה עוד **"היום"**!

ולאחר שתדע זאת - אז עליך להשיב ידיעה זאת אל הלב - להתחיל להפנים ידיעה זאת **לתחושה נפשית** של ודאות - להאמין באותה אמת. בתהליך זה הופכת הידיעה הזו להיות חלק מהאדם, הוא סומך עליה ומנהל את חייו לפיה - זוהי **"אמונה"**.

האמונה היא מידה שנקנית בעבודה ויש תמיד לפתחה ולבנותה. את בורא העולם בעצמו לא ניתן לראות, אבל ניתן לדעת על מציאותו והנהגתו מתוך מעשיו. דרך זו לאמונה מוזכרת כבר בחז"ל, כדרכו של **אברהם אבינו** לאמונה, והרמב"ם מתארה כך:

"כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן והתחיל לחשוב ביום ובלילה והיה תמיה: היאך אפשר שיחיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג? ומי יסיב אותו? כי אי אפשר שייסב את עצמו. וכיו ולבו משוטט ומבין עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננו הנכונה וידע שיש שם אלוקים אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל ואין בכל הנמצא אלוקים חוץ ממנו" (עבודה זרה וחוקות הגויים א, ג).

וממשיך הרמב"ם ואומר, שההתבוננות בבריאה לא רק קובעת בשכל ובלב את עובדת מציאות ה' והנהגתו את הבריאה, אלא מביאה לידי העמקת האמונה והפנמתה אל תוך הנפש, עד שמתבטא הדבר ברגשות אהבה ויראה עמוקים ועזים אל ה' ומוסיף **המלבי"ם** ואומר, שיש להוסיף להתבונן במעשי ה' תמיד, ולא להסתפק במה שכבר ידוע. כי חכמת ה' וכוחו אינסופיים, ובהם ברא את הבריאה.

אז מדוע איפוא טועים רוב האנשים?

הרי ההכרה בבורא מתבקשת מאליה, כפי שהבין אותה אברהם אבינו?

ובכן, רוב בני האדם לא הגיעו למסקנה זו, לא מחמת ריחוקה, אלא מפאת שמסקנה זו מחייבת את מי שהגיע אליה בהתחייבויות רבות. היא כובלת! **הנגיעה האישית, הרצון להתנתק מהכבלים ולהינות ממנועמי החיים ללא הצבת גבולות, מנועים מהאדם מלאמץ לעצמו את המסקנה המתבקשת מאליה. רק כאשר יתעלה האדם מעל נגיעותיו האישיות, תפתח לפניו דרך האמת - דרך האמונה.**

אם כן, הראשון שהגיע להכרה שכלית זו, והפנמת ידיעה הזו אל הנפש היה אברהם אבינו.

את האדם הזה נטל האלוקים, כדי לבנות באמצעותו עולם חדש.

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל-אַבְרָם, לֵךְ-לְךָ מֵאֶרֶץ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ, אֶל-הָאֶרֶץ, אֲשֶׁר אֲרָאָךְ. וְאָעֲשֶׂה, לְגוֹי גָּדוֹל, וְאַבְרָכְךָ, וְאֶגְדָּלְהָ שְׁמִי; וְהָיָה, בְּרָכָה." (בראשית י"ב, א-ב).

ומפרש אור החיים הקדוש: **"לך-לך"**: **"לתועלתך"**, ורש"י: **"להנאתך ולטובתך"**, כי כשאדם בוחר ללכת בדרכו של בורא עולם היא להנאתו, הוא מאושר ומרגיש סיפוק עצום. לפעמים עבודת ה' דורשת מאמצים, אבל המאמצים האלה הם מאמצים שממלאים את האדם תוכן עמוק ועליון של קדושה, הם נותנים משמעות ועומק לחיים וזה **"להנאתך ולטובתך"**.

וכתב ה'אמרי חיים: העולם הזה כמה חשוך ומר הוא לאלו ששקועים בו, וכמה מאיר ושמח הוא לאלו שאינם שקועים בו.

וזה שאמר לו הקב"ה לאברהם, לך לך מארץ - ככל שתלך ותתנתק מהארציות והעולם הזה, כך יהיה לך הדבר להנאתך ולטובתך.

יחדו ועניינו של אברהם אבינו מתחדדים על רקע הדורות שקדמו לו. דור המבול ודור הפלגה הם שני דורות שהיו שקועים במציאות הנמוכה. דור המבול הלך אחר תאוותיו, ודור הפלגה ניסה לבצר את זהותו העצמית, כל זאת, עד שמגיע אברהם, אשר מצליח לפרוץ את צורת החיים הזאת. הוא מכיר במי שברא את העולם, שומע קול השקע מהמציאות העליונה, ובעקבותיו הוא יוצא מהמציאות שמקיפה אותו והולך אל ארץ כנען במטרה להקים שם עם שידע את ה', יעבוד אותו וישפיע ברכה לעולם.

"וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת-שְׂרַי אִשְׁתּוֹ וְאֶת-לוֹט בֶּן-אָחִיו, וְאֶת-כָּל-רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ, וְאֶת-הַנֶּפֶשׁ, אֲשֶׁר-עָשׂוּ בְּחָרָן; וַיָּצֵאוּ, לָלֶכֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, וַיָּבֹאוּ, אֶרֶץ כְּנָעַן." (י"ב, ה')

וכתב רש"י: **אשר עשו בחרן** - "שהכניסו תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו". ואמרו חז"ל (במד"ר): אלו הגרים שגייירו, וללמדך שכל המקרב והמגייר - כאילו בראו."

יוסי אליטוב מביא את סיפורו המצמרר של אביו, מחשובי רבני חב"ד בירושלים, חבר מועצת הרבנות הראשית, שחזר לחיים אחרי חזיון נורא:

מוצאי שבת, ר"ח אייר, היה יום טראומטי במשפחתנו. אבא צ"ל, **רבי חיים שמעון דבן שושנה**, עבר אירוע לבבי חמור. אנשי ההצלה שחש לביתו, קבעו כי מדובר בדם לב, וביצעו בו שתי החייאות מפרכות. באותו לילה נורא, הפרמדיק נתן חמישה אחוזי סיכוי שאבא יחזור לארץ החיים. אולם משמייס החליטו אחרת: מלאכים משמייס נשלחו להציל את חייו, וגם כמה מלאכים בארץ - אנשי הצוות הרפואי בישרי צדק, לצד שליחי ההצלה הרפואיים, הרב אלימלך פירר, ושותפו בעבודת הקודש ר' מנחם גשייד.

שבועיים ימים לאחר האירוע, כאשר פרקי התהילים נישאים ושמייס נבקעים - אבא שב להכרתו, וללאחר שלושה חודשים מאז האירוע, כאשר המצב השתפר ב"ה, חשבתי שהגיע הזמן לשמוע ממנו אלו חוויות חווה ברגעים בהם איבד את ההכרה והיה תלוי בין שמים לארץ.

האמת היא שלא ציפיתי לשמוע דבר מה מיוחד. לא סיפורי בית דין של מעלה וכדומה, אבל אבא צ"ל החליט להפתיע.

הוא תלה בי עניינים אבהיות והחליט לשתף אותי בסיפורו השמיימי: **"אספר לך מה קרה, אבל התנאי אחד - שתשתף בזה את קוראך, כדי שייבנו כמה גדולה הזכות בהכנסת יהודי לאוהלה של תורה, זכות שעומדת לשנים רבות ולדורי דורות. אנשים שמעו את זה, ובינו אלו פעולות נפעלות בשמייס מקירובו של יהודי אל כנפי השכינה."**

וכך סיפר: **"ברגעים הראשונים לאחר ההתמוטטות, כשהייתי מוטל ארצה חשתי חשכה אפילה גדולה. כוחותיי הלכו ואזלו ממני. לא היה בי שום כח לעשות דבר. הרגשתי איך רוח החיים הולכת ויצאת ממני. אייני יודע אם היה זה חלום או חזיון, אבל אז, רגע לפני מה שנראה היה כמו הסוף, חלילה - ראיתי לגנד עיני את מורי ורבי הגאון רבי אלחנן פרלמוטר צ"ל, מי שקיבל אותי בשיבת חדרה כשהייתי ילד בגיל שמונה."**

והנה, עכשיו, בעודי מוטל על הארץ כשליבי חדל מלפעם - רבי אלחנן מופיע מולי בפנים מאירות וקורא בשמי בקול, כפי שהיה קורא לי כנער בשיבת חדרה. **"שימעני"**, אמר, **"אתה זוכר שבשנת תשי"ט, כשכינת כשוט ובודק ברומניה - פגשת מתפלל בבית הכנסת בבוקרשט שהתכוון לשלוח את בנו לאחד הקיבוצים בצפון הארץ? לאותו צעיר היו פנים עדינות, אבל רקע יהודי חלש. באותם ימים, אימצת את הילד הזה כבן, קירבת אותו ודיברת על ליבו, ואמרת לו שמקומו בשיבת ערלוי, ברחוב יותם 5 בקטמון, שם יש מסגרת לנערים דוברי השפה הרומנית, ולא חלילה בקיבוץ."**

החזיון, מספר אבא, נמשך, ודמותו של רבי אלחנן המשיכה במונוגל השמיימי: **"במשך חודש ימים לא הרפית מהנער. הוא עשה בזכותך צעדים ראשונים בעולמה של תורה. כשהגיע זמנו לטוס לארץ, נפרדת ממנו כשאתה מעניק לו סכום כסף הגון, ודאגת שמישו שישיבת ערלוי יקבל אותו בשדה התעופה בלוד, יקח אותו לירושלים וילווח אותו בצעדים הראשונים בה."**

ואז, מתאר אבא, דמותו של ר' אלחנן תלתה בי את אותן העניינים הטובות שאני זוכר משנות נעורתי, ואמר לי: **"שימען, בשמייס לא שוכחים כלום. הצעיר הזה למד בשיבת ערלוי עלה במעלות התורה, הקים בעצמו בית של תורה, ולבסוף התמדי ארבעה עשר בתים, כולם יראים ושלמים. עכשיו, כשאתה תלוי בין שמיים לארץ, ארבעה עשר הבתים הללו הם אלו שיחזירו אותך לארץ החיים."**

"ואיך נפרדת ממנו?", שאלתי את אבא. ואבא השיב: **"אמרתי לו: 'ראש ישיבה, עד כדי כך?' ודמותו של רבי אלחנן ענתה לי: 'בשמייס, שימען זוכרים הכל; זכויות של תורה אינן נשכחות אף פעם."**

ואבי סיכם: **"בני, יקרי, תספר לכולם שישי יהודי שנמצא בשנת הפ"ג לחייו, ועבר הרבה מאורעות בחיים. באותו לילה קשה של ראש חודש אייר, כשהוא הזדקק לזכויות כדי לרדת בחזרה לעולם ולזכות לעוד שנות חיים - רק הזכות של קירוב נער אחד צעיר מבוקרשט לעולמה של תורה, חמישים שנה קודם לכן- הן אלו שהשיבו אותו לארץ החיים."** (יוסי אליטוב, משפחה)

רבי חיים שמעון גד אליטוב ז"ל נפטר 4 שנים לאחר מכן בשנת ה'תשפ"ג

גם בדרכו למצרים, עקב הרעב הכבד שפקד את ארץ כנען, לא הפסיק אברהם אבינו בעבודת הקודש שלו, לפרסם את שמו של הקב"ה בעולם, וכשחזר לארץ ישראל, הקפיד לחזור דרך המקומות שבהם עבר ברדתו למצרים: **"וַאֲבָרָם, כְּבֹד מֶלֶךְ, בְּמִקְנֵהוּ, בְּכֶסֶף וּבְזָהָב. וַיֵּלֶךְ, לְמִסְעָיו, מִנֹּגַב, וְעַד-בֵּית-אֵל-עַד-הַמִּקְוֶה, אֲשֶׁר-הָיָה שָׁם אֱהֱלָה בְּתַחֲלָה..."** (י"ג, ב'-ג')
אומר המדרש (בראשית רבה מ"א): **"וַיֵּלֶךְ, לְמִסְעָיו** - במסעות שהלך, בהן חזר. אמר רבי אלעזר ברבי מנחם: הלך לפרוע הקפותיו".
ויש להקשות על דברי המדרש: האם ברדתו למצרים היה אברהם אבינו עני עד כדי כך שהיה זקוק להלוואות?

ענה על כך האדמו"ר **רבי יחזקאל מקאזמיר**: אברהם אבינו, שכל חייו הקדשו לפרסום מציאות הבורא בעולם, ראה בכל מקום חדש שאליו הגיע הזדמנות להכריז על מציאות בורא השמים והארץ, האל האחד והיחיד שאותו יש לעבוד, וכך הכניס רבים תחת כנפי השכינה. בדרכו למצרים, היו אנשים שטענו כלפיו, כי אם אמנם אמת דבריו, איך אפשר להבין שהקב"ה מניח לעבדו הנאמן להיות נע ונד על פני האדמה? הרי, זה לא מכבר נצטווה **"לך לך מארצך"**, וכבר הוא נאלץ להגר למצרים מפני הרעב! לאותם אנשים היה אברהם **"חייב"** תשובה, שאין מאורעות אלו אלא ניסיונות שהקב"ה מנסה בהם את נאמניו, לראות אם הם דבקים בו. כשחזר אברהם ממצרים וברשותו ממון רב, ולאחר שהתפרסמו הניסים הגדולים שארעו לו בבית פרעה, אשר הוא וכל המצרים נוגעו בנגעים גדולים לאחר ששרה נלקחה בכפיא לארמון המלך - חזר אברהם אל כל השואלים ותשובתו בפיו: **לעולם אין הקב"ה מזניח את החוסים בו, הכל ניסיונות!**

גם עלינו לקיים את **"לך-לך"** - לצאת בשליחותו של הקב"ה, להפיץ את אור התורה ולקיים המצוות, לעזור לזולת, אם בממון ואם בעצה טובה, בלי לשקול שיקול ותועלת אישיים. אבל בסופו של דבר, כמו שהיה אצל אברהם, גם השכר לא יאחר לבוא.

פְּשִׁיחָה אֲבָרָהָם אֲבִינוּ בְּגִיל תַּשְׁעִים וְתַשְׁעִים שָׁנִים, אָמַר לוֹ ה': אֲבָרָהָם, הִגִּיעַ הַזְּמַן לְקִים מִצְוֹת בְּרִית מִיְלָה.

הַקֶּשֶׁר בֵּין אֲבָרָהָם לְבוֹרָא לֹא הָיָה חֲדָשׁ. בְּגִיל שֶׁלֹּשׁ, אוּלְפֵי דַעוֹת אַחֲרוֹת בְּגִיל אֲרָבָעִים וּשְׁמֹנֶה, הוּא הִגִּיעַ לְמִסְקָנָה שֵׁשׁ בּוֹרָא לַעֲלֹם. וּבְכָל זֹאת חֲלָפִי שָׁנִים עַד שֶׁקִּבֵּל אֲבָרָהָם אֶת מִצְוֹת בְּרִית מִיְלָה, שֶׁהָיָה חוֹתְמָן שֶׁל הָאֱלֹקִים בְּגִיּוֹן הָאֵדָם. מִדּוּעַ זֶה לָקַח כָּל כֶּף הַרְבֵּה שָׁנִים?

חֲז"ל עֹנִים עַל כֶּךָ תְּשׁוּבָה לֹא פְחוֹת מִדְּהִימָה: הַקֶּבֶ"ה רָצָה שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵי פַעַם בְּמַהֲלָךְ הַדּוֹרוֹת יִרְצֶה לְהִתְגַּבֵּר, לֹא יִרְפוּ יָדָיו וְלֹא תִחַלֵּשׁ רוּחוֹ מִתּוֹךְ מַחְשָׁבָה: אֲנִי כְּבֹר מְבָרַךְ, אֲבִידִי אֶת הַמּוֹמְנֻטִים, הַיָּמִים הַטּוֹבִים שֶׁלִּי חֲלָפִי וְאֵינִם. כִּדִּי לְחַזֵּק אֶת רוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּזֶה, נִשְׁלַח אֲבָרָהָם אֲבִינוּ כְּחֻלּוֹץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים - רְאוּ, גַּם אָדָם בֶּן תַּשְׁעִים וְתַשְׁעִים שָׁנִים עֹבֵר תַּהֲלִיף שֶׁל בְּרִית מִיְלָה. לָכֵן עֲכָב ה' אֶת אֲבָרָהָם מִלְּקִים אֶת מִצְוֹת בְּרִית מִיְלָה עַד גִּיל זֶה.

וְלֹא רַק לְמִי שֶׁרוּצֶה לְהִתְגַּבֵּר, אֲלָא לְכָל אָדָם שֶׁמִּקְנֶן בּוֹ רְצוֹן לְהִשְׁתַּנּוֹת, לְהִתְקַדֵּם וּלְהִשְׁתַּפֵּר, נוֹעַד הַחֻקִּים הַזֶּה, שֶׁלֹּא יֵאמַר אָדָם לַעֲצֹמוֹ: **"אֲנִי כְּבֹר זָקֵן מְדִי בְּשִׁבְלִי זֶה, אֲנִי לֹא בְּגִיל הַמֵּתָאִים"**. כָּל גִּיל הוּא גִיל מֵתָאִים!

"הַחֲזוֹן אִישׁ" זצ"ל הִתְנַחֵס בְּאֶחָד מִמִּכְתָּבָיו לְאֲנָשִׁים שֶׁבְּגִיל מְבָרַךְ רוֹצִים לְהִפְרִי אֶת הַתּוֹרָה, אֲבָל נִתְעַצְּמוּ וְחוֹשָׁשִׁים שֶׁלֹּא יִסְתַּבֵּלוּ לְסוּג חֲשִׁיבָה שֶׁלֹּא הִרְגִּילוּ בוֹ, וְלִנְוֹשָׁאִים שֶׁאֵינֶם מְקַרִּים לָהֶם. וְאֵלּוּ דְּבָרָיו:
"לֹא מִן הַנִּמְנָע הוּא בְּזִמְן מִן הַזְּמַנִּים, אֲשֶׁר רוּחַ נִכּוֹן עוֹבֵר בְּלִבּוֹ, וּמִקִּיצוֹ מִשְׁנֵתוֹ הַעֲמֻקָּה, וּמִחֲשָׁבָה מְעוֹפֶפֶת בְּאִוִּיר עוֹלָמוֹ: יְאוּלִי עוֹד לֹא אַחֲרָתִי הַמוֹעֵד, אוּלִי אֲפֶשֶׁר עוֹד לְקִנּוּת חֲכָמָה, הִלֵּא הַרְבֵּה מַעֲמוּדֵי עוֹלָם אֲשֶׁר קִבְּעוּ עֲצָמָם לְלִמּוּד תּוֹרָה בְּהִיּוֹתָם כְּבָר בָּאִים בְּשָׁנִים, וְגַם אֲנִי בָּרַב שְׂקִידָה וְעִבּוּדָה תְּמִידִית אֲזָקָה לְדַעַת תּוֹרָה וּלְהִבִּין בִּינָה. חֲזַק נָא בְּזֶה אָדָם, חֲזַק, וְלִבְּשֵׁי אִמְץ, חֲגוּר מְרִץ, וְהָיָה שְׂקוּד לְלַמֵּד הַלְכָּה".

"הַחֲפֶץ חַיִּים" זצ"ל הָיָה מְסַפֵּר כִּי בִּילְדוּתוֹ הִפְרִי יֵשִׁישׁ תַּלְמִיד חֲכָם מְפָלָג, שֶׁהִתְחִיל לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּגִיל... שָׁשִׁים. עַד אֲזַז אוֹתוֹ יְהוּדֵי הָיָה עִם הָאֲרָץ, לֵלֵא כָּל יַד בְּתוֹרָה, אֲבָל הוּא הִחְלִיט לַעֲשׂוֹת אֶת הַצַּעַד וְהַפֶּד לְתַלְמִיד חֲכָם גָּדוֹל.

אֲבָרָהָם אֲבִינוּ, שֶׁנִּפְצָץ אֶת אֲמוּנָתוֹ הָאֲנוּשִׁית בְּאֵלִילִים, עָשָׂה גַם צַעַד עֲבוֹר הָאִישׁ הַפְּרָטִי, עֲבוֹר כָּל אָדָם בְּמַהֲלָךְ כָּל הַדּוֹרוֹת, וְהָרָאָה כִּי מִה שֶׁעוֹצֵר אוֹתָנוּ מִלַּעֲשׂוֹת אֶת מַה שֶׁאֲנִי רוֹצִים, אֵינוֹ אֲלָא קִבְּעוֹן מִחֲשָׁבָתִי, סְטִיגְמָה אוֹ קוֹנְסִפְצִיָּה שְׁגוּיָה, וְהִיאֲמַת הִיא שֶׁבְּכָל גִּיל, אֵינוֹ דִּבֵּר שֶׁהָאֵדָם הַרוּצֶה בּוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ. (ותן חלקנו)

חֲז"ל מוֹנִים לָנוּ עֲשָׂרָה נִיסְיוֹנוֹת, שֶׁבָּהֶם נִתְּנָה אֲבָרָהָם אֲבִינוּ - וְהַרְמַב"ם מוֹנֵה אֶת הַנִּיסְיוֹן **שֶׁל מַלְחַמַת אַרְבַּעַת הַמַּלְכִּים**, כְּנִיסְיוֹן הַרְבִּיעִי.

ויש לשאול: היכן פה הניסיון? מדוע חז"ל מונים זאת במניין הניסיונות? אברהם אבינו שומע שלוט נלקח בשבי, ויוצא למלחמה להשיבו! הרי הוא הבטיח ללוט בעת פרדתם כמובא ברש"י (יג, ט):

"בְּכָל אֲשֶׁר תִּשָּׁב, לֹא אֶתְרַחַק מִמְּךָ וְאֶעֱמִיד לְךָ לְמִגְן וְלַעֲזָר."
אולם יש לשאול: מדוע ללכת ישר למלחמה ולא לנסות בדרכי שלום?! איך הוא יוצא למלחמת המלכים, כשלאורה, אין לו כל סיכוי?!
ועוד מקשים המפרשים: למה כששרה אמנו נלקחה לבית פרעה - אברהם עשה השתדלות והתפלל, וכשלוט נלקח לשבי - מיד הוא יוצא למלחמה?!? הרי אברהם אבינו יודע מה כוחה של תפילה!

מבאר הזוהר הקדוש, והפרקי דרבי אליעזר {ריש פכ"ז}:
בא ר' אליעזר בן הורקנוס ומגלה לנו סוד - לארבעת המלכים היתה מטרה אחת - **"וַיְהִי בֵּימֵי אֲמֶרְפֶּל"** - כל מה שנעשה במלחמת ארבעת המלכים, סבב סביב אדם אחד - **"אֲמֶרְפֶּל"** - הוא נמרוד! ארבעת המלכים התאגדו יחד במטרה אחת - **"לְהַפִּיל עָנִי וְאֲבִיוֹ"** - לתפוס את לוט!, והמטרה היתה - **"לְטַבֹּחַ יִשְׂרָאֵל דָּרָךְ"** - לשחוט את אברהם אבינו!

אם כן, לפנינו מלחמה בין אברהם אבינו שמפיץ את דבר ה' בעולם - לבין נמרוד שכל מטרתו היא מרידה בקב"ה, ולהפיץ את הע"ז בעולם.

אומרת התורה: **"וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ בֶּן אֲחִי אֲבָרָם וַיִּלְכּוּ"** (יד, יב) ומסבירים חז"ל - מדוע לא כתוב - **"וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט בֶּן אֲחִי אֲבָרָם וְאֶת רְכֻשׁוֹ"**? אלא כתוב **"וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ"**! - מכאן לומדים חז"ל, שהרכוש של לוט שהוא **"בֶּן אֲחִי אֲבָרָם"**! - כל המלחמה היתה, למען המטרה הזאת - שהוא אחיינו של אברהם!
הם לא נזקקו - לא לכסף שלו, ולא לרכוש שלו, אלא רק לאברהם!

ואומר הזוהר הקדוש (לך לך) - לא לוט היה הכתובת של ארבעת המלכים, אלא אברהם. אותו הם חיפשו. אבל כדי לגרום לאברהם לצאת למלחמה, הם נצרכו לחטוף את לוט תחילה.

מטרת כל המלחמה היתה, למנוע הפצת דבר ה' בעולם! **"אֲמֶרְפֶּל"** - נמרוד - רצה להחזיר את כל העולם לאחור, למה שהיה בדור הפלגה.
אמר אברהם אבינו: אם המלחמה היא כנגד קיום דבר ה' בעולם, במקרה כזה אין משא ומתן - זו מלחמה על קידוש שם שמים!

זאת ועוד: בחנוכה, יצאו י"ב חשמונאים למלחמה, כנגד ממלכה שלמה של יוונים! לעומת זאת, בימי מרדכי ואסתר כשהיתה הגזירה **"לְהַשְׁמִיד לְהַרְגֹּת וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנֶּעַר וְעַד זָקֵן טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד** - מה אמרה אסתר המלכה ?? - **"לֹא כְּנוֹס אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשׁן, נְצוּמֵי עֲלִי"** - הולכים להתפלל!!! נשאלת השאלה מדוע? מדוע בתקופת החשמונאים יצאו למלחמה, ובתקופת מרדכי ואסתר התפללו?

אומרים רבותינו - כשהמלחמה היא על הגוף שלנו - על זה אנחנו יכולים רק להתפלל, כי הכל בידי שמים! אבל כשהמלחמה היא על הנשמה - על זה צריכים לצאת ולהילחם בכל הכוח!

בפורים רצו להשמיד את הגוף - לא דרשו לעבור על שום עיקרי הדת. לעומת זאת בחנוכה, רצו להשמיד את הנשמה - ניסו לבטל שבת, חודש, טהרה ומילה - לכן יצאו למות על קידוש ה'!

וכך אמר אברהם אבינו: **"כַּשְׁפָּרְעָה לָקַח לִי אֶת שָׂרָה, הוּא לֹא הִתְכוּוֹן לְהַעֲבִיר אוֹתִי מֵעִיקְרֵי הַדֵּת, אֲלָא הוּא רוֹצֵה רַק אֶת אֲשֵׁתִי - לָכֵן עָמַד וְהִתְפַּלֵּל! אֲבָל כַּשְׁמַנְסִים לְמַחוֹת אֶת שֵׁם ה' מִן הָעוֹלָם, צָרִיךְ לְצַאת לְמַלְחָמָה - אֲפִילוֹ בְּמַחֲרֵי מוֹת - לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בְּעוֹלָם!"**

לפני כשלושת-אלפים ושבע-מאות שנה נערכה על אדמת הארץ הזאת ברית מיוחדת במינה בין בורא העולם ובין אברהם אבינו - ברית בין הבתרים. על-פי ציווי ה', נצטווה אברהם אבינו, מיסד האמונה לקחת שלושה עגלים, שלוש עיזים, שלושה אילים, תור וגוזל יונים, לבתר ולחלק אילים ושעירים, אליהם נמשלו אומות העולם, ו"אֶת-הַצֶּפֶר, לֹא בָתָר" - **רַמְזָה שִׁיהִיו יִשְׂרָאֵל קִימִים לְעוֹלָם**.

אלפי שנים עברו מאז אותו מאורע. אימפריות קמו וקרסו, עמים נוצרו והתמוססו, שבטים קמו ונכחדו, ועם ישראל חי וקיים. עבר חורבנות וגלויות, שואות ושמידות, ושב והתכנס בארצו.
אם כן, מה סוד קיומנו, מה סוד הישרדותנו המופלאה?

אמר **המהר"ל מפראג** זצ"ל: עם ישראל נמשל לציפור מעופפת, רוחנית. סוד עם ישראל ברוחניותו, בתורתו ובתפילותיו, בהתקדשותו במצוותיו. אלו החפצים לערטלנו מאמונתו, המסיתים לחולל מהפכה חילונית ומגייסים לטובתם את כל שופרות התעמולה, הם הכורתיים את הענף עליו הם יושבים.

בנסותם לעשותנו עם ככול העמים, הם מתנכלים לסוד קיומנו הנצחי. אבל כבר הובטחנו שמזימתם לא תצלח, והדבר לא יעלה בידם, כי עם ישראל נצחי הוא, ורוחניותו מובטחת לעד.

לע"נ אסתר מזורח' בת יחזקאל וכתן ז"ל
נלב"ע ב' טבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ר' יצחק ב"ר נסים מזורח' ז"ל
נלב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.